

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Exmainantur Gregorij Ariminensis & Aureoli opiniones circa notiones
proprietatesque personales. disput. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

omnino absurdum sit concedere, in Deo multas

relationes rationis inter se specie distinctas.

Relationes
diuina quo
modo specie
potius quam
solo numero
distingui di-
cantur.

Ex iis, quæ circa hanc secundam rationem docet D. Thomas, notandum primò, Quamuis quatuor relationes diuinæ sint rationes formales primò diuersæ, nullòque vnico conueniant, vt q. 28. art. 4. disp. 2. ostendimus, nihilominus cum sint alterius, ac alterius rationis, potius videri quasi specie distinctas quam solo numero: cum tamē ratio speciei in eis non reperitur, eò quòd non minus repugnet vnquamque illarum rationum diuidi, multiplicari, aut contrahi, quàm naturæ ipsi diuinæ.

Obiectio.

Deinde aduersus id quod D. Thomas docet hoc loco nempe duabus relationibus specie, aut quasi specie distinctis, respondere non posse vnica specie relationem ex parte termini, obicit aliquis. Pugnancia dicere D. Thomam: quoniam vt ipsemet 3. part. q. 35. a. 5. affirmat, pater & mater in humanis referuntur ad filium duabus relationibus specie distinctis: eò quòd pater & mater secundum esse patris & matris, specie distinguatur: & tamen filius referatur ad eos vnica relatione filiationis specie: ergo falsum est, quod hoc loco docet secumque pugnat.

Solutio.
Pater & ma-
tris relatio-
nes an specie
differant.

Ad hoc argumentum respondent Caietanus, Torres, alique discipuli D. Thomæ, doctrinam eius hoc loco intelligendam esse, quando relata distincta specie sunt integra: secus autem quando sunt partes vnus integri relati. Tunc verò appellant relata distincta inter se specie partes vnus integri relati, quando ad fundamentum seu rationem fundandi relationum reciprocarum necessarius est varius concursus vtriusque: quo pacto ad generationem filij in humanis, quæ est ratio fundandi, tum filiationem, tum etiam paternitatem, ac maternitatem, necessarius est partialis, diuersusque concursus patris, ac matris: quare quia pater & mater sunt de numero horum relatorum, Filius verò & Spiritus sanctus, comparatione Patris in diuinis, non item, fit vt doctrina tradita à D. Thoma hoc loco, intellecta, vt eam exposuimus, verissima sit, nec repugnet doctrinæ, quæ 3. parte tradidit. Nos. Metaph. probabile existimabamus relationem patris in commune, vt sub se comprehendit patrem ac matrem, esse speciem infimam, diuidique parentem in partem ac partem differentis accidentariis, quæ cum parente in commune efficiunt composita per accidens: non secus ac si hominem diuidas in matrem & feminam. Elige quod malueris.

DISPUTATIO II.

Examinantur Gregorij Ariminensis & Aureoli opiniones circa notiones, proprietatesque personales.

Opinio Greg.
negantis pro-
prietates, &
notiones.

Gregorius in 1. dist. 26. quæstio. 1. negat proprietates personales & notiones in diuinis iuxta eum sensum, in quo à D. Thoma & ab aliis constituuntur. At namque, non dari in diuinis personis proprietates, quibus distinguantur, quasi illæ aliquid sint diuinarum personarum, sed personas scilicet, & non aliquo sui, inuicem distingui. Quòd fit, inquit, vt abstracta & concreta pro eodem prorsus supponant, vt paternitas & Pater pro supposito Patris.

Arg. Greg.

Dicitur potissimum in hac assertionem, quoniam si personæ eiusmodi proprietatibus, quæ aliquid earum sint, constituerentur & distinguerentur inter se, non essent simplices omnino, sed compositæ ex essentia & eis proprietatibus realibus, quòd fidei Catholicæ repugnat. Reliqua argumen-

ta Gregorij, quoniam facile ex iis, quæ dicemus, dilucentur, breuitatis gratia mitto.

Deinde ad rationem D. Thomæ hoc loco qua probabat, constituendas esse proprietates ac notiones, eò quòd oporteat esse, quo respondeamus ad instantiam hæreticorum, quando quærent, quo personæ diuinæ sint vnus, & quo sint tres, responderet Gregorius: Sufficiens non esse edoctos ab Augustino, & Hieronymo ad respondendum sine dictis proprietatibus. Hieronymus enim in expositione symboli ad Damasum quarto tomo loquens de Patre, Filio, & Spiritu sancto, ita inquit: *Substantiæ sunt vnus, sed personis ac nominibus distinguuntur.* Et paulò superius dixerat: *Non nomina tantummodo, sed etiam nominum proprietates, id est, personæ, vel, vt Græci, exponunt, τὸ ἄρσεν, hoc est, substantentias, consistunt.* Vbi Hieronymus nomine proprietatum, personas ipsas proculdubio intelligit. Augustinus etiam, in sermone de fide & symbolo, *Credimus, hanc Trinitatem personis distinctam, & substantiâ vnitam.*

In aliam partem extremam vergit Aureolus citatus hoc loco à Caietano. Etenim vult proprietates ex natura rei distingui à personis, quarum sunt proprietates, vt paternitatem à Patre. Quòd probat, quia paternitas se tota distinguitur à filiatione: cum tamen Pater non se toto distinguatur à Filio, quippe cum in essentia conueniant, quam vtrique eorum includit. Quòd si paternitas, & Pater distinguerentur sola ratione, non secus ac Deus & Deitas, sanè quanta identitas est inter Patrem & Filium tanta esset inter paternitatem & filiationem.

Sic nihilominus prima conclusio. Concedendæ sūt proprietates in personis diuinis, quæ in eo sensu sint aliquid earum, vt virtute, tamquam quid inclusum ab includente, ab eis ex natura rei distinguatur. Conclusio hæc est aduersus Gregorium, estque manifesta ex iis, quæ diximus q. 28. a. 2. d. 6. & d. 5. conclus. 3. vbi ostendimus, relationes diuinæ, quatenus præcisè relationes sunt, virtute distingui ab essentia, & neque essentia esse illis intrinsecam, neque eas essentias esse tamen idem re & ratione formali inter se: & tamen essentiam, quàm relationes esse de intrinseca ratione formali personarum, quarum sunt proprietates: quòd fit, vt eiusmodi proprietates virtute distinguatur ab iis personis, quarum sunt proprietates, tamquam inclusum ab includente, atque à deò vt in sensu explicato sint earum aliquid.

Præter ea quæ locis citatis dicta sunt confirmari potest conclusio, Quoniam Pater generando Filium communicat ei totam suam essentiam, vt cap. Damianus, de summa Trinitate & fide Catholica definitum est: sed non communicat ei id reale, quò ab eo distinguitur: alioquin non distinguerentur inter se: cum ergo Pater vtrumque includat, essentiam scilicet, in qua conuenit cum filio, & id reale relationis, quò ab eo distinguitur: planè id reale, quò distinguitur, & quòd est proprium Patri, virtute saltem distinguetur à Patre tamquam inclusum ab includente. Confirmari id ipsum potest ex cap. Firmiter, eodem titulo, illis verbis: *Hæc sancta Trinitas secundum communem essentiam indiuidua, & secundum proprietates personales discreta admittenda ergo sunt proprietates personarum.*

Secunda conclusio. Personales proprietates, nec re, nec ratione formali, distinguuntur ex natura rei à personis. Hæc est contra Aureolum, constatque ex dictis disput. 5. & 6. citatis. quare cum vnquamque persona constituatur ex essentia & proprietate personali, neutrum sanè distinguetur re aut ra-

Aureoli opi-
nio distin-
guens ex na-
tura rei à
personis pro-
prietates
personales.

Prima conclu-
sio.
Proprietates
personales
virtute dis-
tingui à per-
sonis.

Secunda conclu-
sio.
Personales
proprietates,
nec re, nec
ratione formali,
distinguuntur
ex natura rei
à personis.

tionem formali à persona, sed solum virtute tamquam inclusum ab includente.

Ex his duabus conclusionibus colligo primò aduersus Gregorium, paternitatem in abstracto sumptam vt præcisè significat relationem, proprietatemve personalem Patris, non supponere pro supposito, ac persona Patris: alioquin sicut hæc est orthodoxa, concediturque ab omnibus, Pater generat: ita hæc esset concedenda, paternitas generat: quam tamen Doctores negant, nullusque sanctorum Patrum admitteret. Quo fit, vt vocabulum paternitas ita sumptum supponat pro proprietate ac relatione, quæ non est suppositum & persona Patris, nisi per identitatem: est tamen quid, vnà cum essentia, suppositum ac personam illius complectens. Sicut enim id substantiale, quod Socrates addit supra naturam humanam, in comune, aut etiam supra suam singularem humanitatem, nec est suppositum, nec subsistens, sed vnà cum humanitate complet Socratem in esse suppositi, ac rei subsistentis: ita proprietates relatiuæ Patris, nec est subsistens, nec suppositum, sed vnà cum diuina essentia complet Patrem in esse suppositi incommunicabiliter subsistentis, vt q. 29. art. 2. disp. vltima ostensum est.

Quòd si obiicias, D. Thomam aliisque Doctores sæpe affirmare relationes subsistere in diuinis. Dicendum est, sumere relationes, non præcisè, vt cum essentia cõstituunt personas, sed vt includunt essentiam: quo pacto paternitas dicit id totum in abstracto, tam absolutum quam respectiuum, quod Pater includit in sua ratione formali: sumptæ verò hoc modo relationes in abstracto, solum differunt à personis ratione concipiente, vt q. 28. art. 2. disp. 6. & q. 29. art. 2. disp. vltima dictum est.

Ex eisdem conclusionibus colligo secundò maiorem esse distinctionem in diuinis inter Patrem pro supposito, & paternitatem, pro proprietate Patris, quam fit inter Deum & Deitatem: Deus namque & Deitas solum distinguuntur ratione concipiende: Pater verò & Paternitas distinguuntur virtute ex natura rei tamquam inclusum & includens.

Ad id ergo vnde Gregorius ducebatur, vt suam opinionem assereret, negandum est, ex eo quòd personæ ex essentia & proprietatibus personalibus modo explicato, constituantur, sequi, personas non esse simplices omnino: si namque personæ ex illis cõstituerentur tamquam ex rationibus formalibus ex natura rei inter se distinctis, id quidem earum simplicitati repugnaret: at verò cum solum nostro intelligendi more constituantur ex illis eisdem prorsus inter se ex natura rei, solumque virtute inter se distinctis, id nihil omnino earum simplicitati derogat, vt in præcedentibus sæpe est explicatum.

Petit Gregorius loco citato, siue proprietates Patris aliquid præter essentiam, vel non: Cui interrogationi respondendum est, si dictio præter, denotet quid ex natura rei distinctum ab essentia, proprietatem non dicere aliquid præter essentiam: si verò donotet quid virtute solum distinctum, dicere aliquid præter essentiam, nempe rationem formalem relationis, eandem re & ratione formali cū essentia, sed ab ea virtute distinctam. Nota, hanc propositionem, proprietates personalis est aliquid præter essentiam, numquam esse absolutè concedendam: sed vel simpliciter & absolutè negandam, vel distinguendam esse, sicut eam distinximus.

Ad id, quod Gregorius respondere conatur, vt rationem D. Thomæ eneruet, dicendum est. Siue D. Hieronymus, siue quilibet alius autor eius operis extiterit, Patres illos, dum dicunt, sanctissimam Trinitatem

Molina in D. Thom.

nitatem essentia esse vnã, & personis distinctam, intelligere, tamquam iis, quæ in ea distinguuntur, seu inter quæ cernitur distinctio. Cùm verò conueniant in essentia, quam singulæ includunt, adhuc quatenus restat quo, ab essentia aliquo modo distincto, tamquam forma, aut quasi forma, nostro intelligendi more ab inuicem distinguuntur: id quod non est aliud, quàm notio, proprietatisque personalis.

Ad argumentum verò Aureoli, dicendum est, vt paternitas, præcisè quæ relatio est, se tota distinguatur à filiatione: Pater verò in eo sensu improprie dicatur non se toto distingui à Filio, quòd detur in eo aliquid, nempe essentia, quod non distinguitur à Filio, satis esse virtualem distinctionem inter paternitatem & essentiam, & inter paternitatem & Patrem, neque necessariam esse distinctionem ex natura rei.

Argumentum Aureoli dissoluitur.

DISPVATIO III.

Vtrum paternitas, & spiratio actiua re distinguantur ab inuicem.

vbium est hoc loco, quanta sit distinctio inter duas illas relationes, quas D. Thomas ostendit esse in Patre, inter Paternitatem nimirum, & spirationem actiuam. Durandus in 1. d. 13. q. 2. præmittens, eandem esse questionem de generare & spirare, eò quòd non aliud sint, quàm paternitas & spiratio actiua, vt per modum actionis significatur, affirmat inter paternitatem & spirationem actiuam, inter generare & spirare esse distinctionem realem. Idem dicit de filiatione & spiratione actiua, quæ sunt in Filio, & de generari ac spirare.

Dur. opin.

Probat autem hanc suam sententiã primò, quoniam ea, quæ nequeunt conuenire nisi comparatione diuersorum, non sunt idem ex natura rei: sed paternitas conuenit Patri comparatione Filij, non verò comparatione Spiritus sancti, è contrario autem, spiratio actiua conuenit Patri comparatione Spiritus sancti, non verò comparatione Filij: ergo paternitas & spiratio actiua non sunt idem re.

Probatur primò.

Secundò sicut se habet paternitas ad filiationem, ita se habet spiratio actiua ad spirationem passiuam: vtrouque namque est distinctio realis, atque oppositio relatiua: ergo à commutata proportionem sicut se habet filiatio ad spirationem passiuam, ita se habet paternitas ad spirationem actiuam: sed filiatio, & spiratio passiuam distinguuntur re inter se, quòd vna sit in Filio, & alia in Spiritu sancto: ergo paternitas etiam & spiratio actiua reali distant discrimine.

Secundò.

Tertiò, paternitas & spiratio actiua sunt relationes reales distinctæ inter se specie, aut quasi specie, vt hoc loco docuit D. Thomas: ergo distinguuntur realiter. Patet consequentia, quoniam, quæ differunt specie, differunt numero: quæ autem differunt numero, distinguuntur inter se realiter.

Tertiò.

Quartò, si paternitas & filiatio essent idem secundum rem cum spiratione actiua, paternitas & filiatio essent idem realiter inter se, quòd tamen est hæreticum. Consecutio probatur, quoniam quemadmodum in absolutis, quæ sunt eadem vni tertio singulari absolutum, sunt eadem inter se: ita quoque in relatiuis quæ relata sunt eadem vni tertio singulari relato, inter se videbuntur eadem.

Quartò.

Quintò, ab vna productione actiua non sunt duæ emanationes passiuæ: sed generari & spirari sunt duæ emanationes passiuæ re inter se distinctæ, & à generare proficiscitur generari, ab spirare verò est spirari: ergo generare & spirare non sunt vna & eadem

Quintò.

Proprietates personalis non supponit pro supposito.

Obiicitur.

Dicitur.

Maior est distinctio inter patrem & paternitatem, quam inter Deum & Deitatem.

Soluitur Greg. arg.

Eiusdem interrogationi soluitur.

Nota, hanc propositionem, proprietates personalis est aliquid præter essentiam, numquam esse absolutè concedendam: sed vel simpliciter & absolutè negandam, vel distinguendam esse, sicut eam distinximus.